

КРЕМЕНЕЦЬКЕ ПЕДАГОГІЧНЕ УЧИЛИЩЕ

(до 50-річчя)

Валентина ШПАК

Розвиток освіти, як складової цивілізованого поступу людства, є процесом неперервним і нерозривним пов'язаним з усіма сферами суспільного життя в його геополітичних і духовно-культурних вимірах. У цьому контексті кожна освітянська інституція посідає своє особливе місце і виконує тільки їй визначену роль в інтелектуально-світоглядному збагаченні національної культури через конкретні механізми впливу на світосприйняття і життєдіяльність людей. Такі механізми складають цілісну систему науково-методичної, навчально-виховної та адміністративно-матеріальної функціональної структури, створеної для формування гуманістичного наукового світогляду, загальнотеоретичних знань і практичних навиків, здійснення конкретної і цілеспрямованої фахової підготовки й ефективної діяльності всіх учасників культурно-освітнього і науково-педагогічного процесу.

Кременецьке педагогічне училище, відкрите 1 серпня 1969 року на базі колишнього Кременецького педагогічного інституту у м. Кременці Тернопільської області, очолив досвідчений педагог із багаторічним стажем роботи у навчальних закладах Василь Редько. Він закінчив філологічний факультет Львівського педагогічного інституту, був висококваліфікованим організатором і керівником, принциповою, емоційною, творчою особистістю, умів вести за собою педагогів-однодумців.

Два десятиліття повноцінного й ефективного функціонування педучилища та десятиліття педагогічного коледжу заповнили мало оправдану паузу в історії вищої освіти Волині: між переведенням до Тернополя Кременецького державного педагогічного інституту в 1969 році та відкриттям Кременецького гуманітарно-педагогічного інституту ім. Тараса Шевченка у 2002 році.

Це дало змогу зберегти у Кременці достатній науково-педагогічний потенціал: частина викладачів педінституту перейшли працювати в педучилище, де сприяли підвищенню рівня науково-методичної та навчально-виховної роботи і водночас передавали свій досвід молодому поколінню педагогів — аж до викладачів коледжу, які здобували наукові ступені, отримували вчені звання у статусі науково-педагогічних працівників інституту. Разом із тим здійснювалися роботи по формуванню комплектів методичного забезпечення всіх без винятку компонентів навчальних планів. Реалізовувалися заходи з оновлення й ефективного використання навчально-матеріальної бази.

В загальному, процес підготовки педагогічних кадрів у Кременці паузи не мав: випускники педучилища направляли в загальноосвітні школи і дошкільні заклади всіх регіонів України. На рідній Кременеччині, в самому місті педагогічне училище стало не просто важливим, а вирішальним фактором культурно-мистецького, громадсько-політичного, соціально-господарського та спортивного життя. В еволюційних перетвореннях освіти на Волині Кременецьке педагогічне училище 1969 — 1991рр. було надійною перехідною ланкою та міцним фундаментом акумуляції, збереження та відтворення структур і традицій вищої школи на Волині.

... Півстоліття тому п'ятнадцятирічні юнаки та юнки з невеликої округи несміливо заходили у величну 250-літню споруду навчального старовинного корпусу із широкими коридорами, високою стелею, просторими аудиторіями — і віддавали себе в руки дбайливих, мудрих і вимогливих викладачів, що заміняли їм батьків, ставали наставниками в оволодінні професії. Три чи чотири роки навчання ставали для студентства роками змужніння, засвоєння знань, формування переконань і професійного становлення.

У серпні в училищі було успішно проведено вступну кампанію — і 1 вересня 180 студентів розпочали навчання: 120 осіб на відділі підготовки вчителів праці та креслення і 60 студентів — на відділі дошкільного виховання.

У перший рік функціонування педагогічного училища до роботи приступили 19 викладачів загальноосвітніх дисциплін. Одні прийшли в навчальний заклад з педагогічного інституту, який щойно переїхав до Тернополя, інші — із загальноосвітніх шкіл міста. У наступні роки в училище прибували молоді випускники вищих навчальних закладів: Київського, Ніжинського, Рівненського педагогічних інститутів, Чернівецького університету тощо.

Заступником з навчально-виховної роботи став Володимир Мануїлов. Він з перших днів заснування педагогічного училища прагнув створити заклад, який би мав своє обличчя, незаперечний авторитет і здійснював би підготовку кваліфікованих учителів і вихователів.

Особливий наголос робився на підбір кадрів, підвищення кваліфікації викладачів, контингент яких щороку збільшувався. Через 10 років він сягнув 90 осіб, а вже через 20 років тут працювало 128 осіб.

У 1989 році Кременецькому педагогічному училищу було присвоєно ім'я Тараса Шевченка з нагоди 20-річчя, а в 1991 році цей навчальний заклад був реорганізований у педагогічний коледж, де, крім підготовки фахівців із дошкільного виховання та викладання праці, започатковуються спеціальності «Музика», «Образотворче мистецтво»,

«Мова та література (англійська, німецька)», «Фізична культура», «Біологія». За роки існування педучилища відкрило двері у професійний світ не одному поколінню випускників, а коледж забезпечував успішну підготовку бакалаврів.

Про патріотичні настрої викладачів і студентів красномовно свідчить факт підняття жовто-блакитного прапора в училищі у квітні 1991 року, ще до проголошення України незалежною державою.

Велику увагу приділяли в педагогічному училищі культурно-освітній і спортивно-масовій роботі, трудовому та моральному вихованню. Студенти академічних груп під орудою викладачів-кураторів здійснювали екскурсії, поїздки та походи, пізнаючи рідний край. Проводилися цікаві виховні години, вечори, диспути, читацькі конференції, фестивалі, музичні лекторії, змагання.

Гостями студентів були столичні та місцеві поети, письменники, співаки. Виступи естрадних ансамблів, вистави Тернопільського музично-драматичного театру із задоволенням відвідували студенти. Викладачі-філологи проводили цікаву позаурочну роботу, зокрема перше на теренах нашого краю свято Василя Симоненка, а також тематичні вечори, конкурси.

Студентську молодь залучали до активної творчості, художньої самодіяльності. Працювали колективи художньої самодіяльності: академічний та народний хори, капела бандуристів, духовий оркестр, вокальні ансамблі, які згодом отримували почесні звання народного аматорського,

Іван Тарнавський, Сергій Радчук, Петро Мінчук та інші.

У 1972 році в Кременецькому педагогічному училищі відбувся перший випуск. Для роботи в дошкільних закладах було підготовлено 59 вихователів. Цього ж року на відділі дошкільного виховання навчалось 12 груп. Значно поповнився педагогічний колектив, який нараховував 65 викладачів. Була утворена циклова комісія викладачів педагогіки і психології (голова Макаренко О.П.). Серед тих, хто активно розвивав зазначену спеціальність, — Алла Калиноброцька, Ольга Макаренко, Світлана Ткачук, Лариса Скакальська, Світлана Онишкевич, Надія Рудзінська, Любов Сівірська, Лариса Янчук, Любов Буняк, Марія Васишин, Ольга Яловська, Олена Цигипало, Ольга Цибульська та інші.

Використовувалися різні види занять: практичні, семінарські, лабораторні. Постійно зверталася увага на підвищення кваліфікації педагогічних працівників у провідних вузах республіки. Про важливість покращення професійної майстерності викладачів свідчить той факт, що план підвищення кваліфікації надсилався кожного року в Міністерство освіти.

Підвищували рівень професійної діяльності робочі зустрічі з викладачами Рівненського педінституту, Чортківського і Лубенського педучилищ, які обмінювалися досвідом роботи щодо проведення навчальних занять, різних видів педагогічної практики, підготовки комплексів навчально-методичного забезпечення.

Важливе місце у підготовці до майбутньої професії відводилося проведенню педагогічної практики у дитячих садках м. Кременця. З метою належної її організації діяв кабінет педагогічної практики, консультативний пункт, у якому допомагали та перевіряли підготовку учнів до проведення різних форм роботи з дітьми дошкільного віку. Також організовувалися зустрічі із завідувачами дошкільних установ, вихователями і випускниками. Активно проводилася шефська робота в дитячих садках міста, району, Будинку дитини м. Тернополя, яка полягала у виготовленні іграшок, наочних посібників, наданні допомоги у проведенні святкових ранків та розваг, вистав лялькового театру,

Одним із шляхів удосконалення професійної підготовки майбутніх спеціалістів, набуття ними знань, практичних умінь і навичок у проведенні дослідно-експериментальної досліджень була постановка гурткової роботи в училищі. На кінець 80-х років нараховувалося по 8 предметних гуртків і спортивних секцій, 14 гуртків художньої самодіяльності, діяв факультет громадських професій. Варто зауважити, що на відділенні дошкільного виховання участь у роботі гуртків брали всі учні. Кожного року організовувалися виставки гурткової, дослідницької роботи та технічної творчості учнів як своєрідний підсумок діяльності гуртків. Традиційно проводилися звіти художньої самодіяльності.

На практичних заняттях із трудового навчання студенти проектували і виготовляли моделі автомобілів, літаків, кораблів, ракет, приладів, пристроїв. Особлива увага приділялася методу фантазування. Як підсумок творчої пошукової діяльності, проводилися виставки, ігри та змагання з виготовленими моделями.

Не менш важливу роль у формуванні творчої особистості вчителя мали масові тематичні заходи. Традиційним було проведення Тижня науки, техніки, виробництва. Розпочинались святкові тижні конференціями. Пригадується конференція «Сьогодні фантазія, а завтра реальність», підготовлена спільно з працівниками бібліотеки ім. Юліуша Словацького. У процесі підготовки доповідей студенти самостійно опрацьовували літературу, яку підбирали працівники бібліотеки, вчилися аналізувати й узагальнювати її, чітко і логічно з'ясувати питання, демонструвати досліди, виконувати малюнки та креслення на дошці, пояснювати принцип роботи приладів та установок, давати ґрунтовні, аргументовані відповіді на запитання учасників.

Великого значення у професійній підготовці фахівців дошкільного виховання і трудового навчання відводили виховній роботі. Була розроблена єдина система виховних заходів, які входили до програми занять академгруп за роками навчання на весь час перебування учня в педучилищі. Проводилися різні форми виховної роботи, однак найбільш дієвими були визнані виховні години і політінформації. Варто згадати про таку форму роботи у 80-х роках, як проведення кінолекторію (відповідальний Юрій Сукенник). Упродовж кожного року демонструвалося близько 60 фільмів у лекційному супроводі.

Слід зазначити і про організацію дозвілля учнів педучилища. Проводилися вечори відпочинку у формі вікторин, концертів, у вихідні — дискотеки. З метою оздоровлення учнів влітку організовувався спортивно-оздоровчий трудовий табір. В училищі кожного року проводилися туристичні походи, організовувалися екскурсії в різні міста країни.

чудовий ансамбль скрипалів. У 80-х роках було створено популярний на той час естрадний вокально-інструментальний ансамбль. Вони прикрашали, робили емоційно насиченими проведення державних і училищних свят, вечорів, загальноміських концертів.

Трудове виховання студентів було важливою складовою всебічного розвитку і формування особистості. Скільки роботи було перероблено молодими, енергійними руками студентів! Студентський будівельний загін працював на спорудженні Хоростківського цукрового заводу, на будівництві газогону в Житомирській області; сільськогосподарські загоны працювали на збиранні овочів і фруктів у Миколаївській, Херсонській областях, у Криму...

Педагогічне училище розвивалося. Змістовнішою, різноманітнішою за формами і методами ставала навчально-виховна робота, спрямована на підвищення якості підготовки фахівців для роботи в загальноосвітніх школах і дошкільних закладах.

Варто зазначити, що в усі наступні роки існування Кременецького педагогічного училища на дошкільному відділі спостерігалось постійне збільшення контингенту учнів і відповідно, кількості викладачів, зміцнення матеріально-технічної бази, поповнення бібліотеки тощо. У 1981 році відкрили заочне відділення за спеціальністю «Виховання в дошкільних закладах» (на базі середньої школи), що дозволило менш як за 10 років підготувати 1535 вихователів.

З 1969 по 1991 рік на денній формі навчання було підготовлено 5302 фахівці. Враховуючи випускників заочної форми, 6837 молодих фахівців одержали в Кременецькому педагогічному училищі путівку у педагогічну професію.

За направленням випускники училища влаштовувалися в загальноосвітніх школах, закладах позашкільної освіти, дошкільних закладах в усіх кутках України. Це були не лише Тернопільська, Рівненська, Волинська, Івано-Франківська, але й Житомирська, Черкаська, Хмельницька, Львівська, Одеська області.

У перші роки існування в училищі працювали Зінаїда Комар, Володимир Мануїлов, Геннадій Стиранкевич, Сергій Королюк, Лілія Следзінська, Юлія Редько, Ольга Суд-Злочевська, Марія Андрійчук, Іван Долинський, Анатолій Батовський, Валентин Величко, Анатолій Багнюк, Таїсія Кучернюк, Марія Гаврилюк, Анатолій Колесніков, Олександр Сорока, Богдан Прокопович, Ігор Кир'ячук, Юрій Чеболда,